

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak četrtak pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.—Din., za naročnike v
inozemstvu 40.—Din. letno.
Posamezna številka po 1.—Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana,
razpise služb je plačati po 75 para za
vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg
poštne še 25 Din.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat 75 para
za nadaljnja uvrčenja primeren popust.
Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva
UJU ima s članarino tudi že plačano
naročnino, torej ni treba članstvu na-
ročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne
stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Ekonomija našega stanovskega dela.

Da podrobno delo učiteljstva v korist naroda ni malo, o tem smo si na jasnem.

Koliko je učitelj in učiteljica, ki delujejo na tem ali onem polju pri narodno-prosvetnem delu: pri čitalnicah, v knjižnicah, pri telovadnih društvih itd., itd. Le statistika bi nam mogla podati jasno sliko o tem delu in o velikih količinah energije in časa, ki ga žrtvuje učiteljstvo za vse vrste narodnega prosvetlivanja.

In kljub temu ne pride učiteljstvo do pravega upoštevanja z ozirom na to kulturno delo: ne pripozna se tega velikega dela ne učiteljstvu in ne šoli.

Korist tega dela izrabijo drugi, povečini jo izrabijo — bolje rečeno »zlorabijo« — političke stranke in druge korporacije; to se pravi: mi delamo — za druge! Niti narodu ne hasne to delo, ker ga na drugi strani ubije strast, porojena iz političkega sovraštva, ki da blagemu namenu sovražno lice, in učitelj ostane v očeh ljudstva osovražena oseba.

Slabo smo gospodarili s svojim delom: trčili smo s svojimi energijami! Skrajni čas je, da se organiziramo na lastnih nogah tudi v tem pogledu, da ekonomično izrabimo svoje sile. Osamosvojimo se na narodno-prosvetnem polju, začrtajmo si principe, po katerih hočemo enotno in skupno postopati, da ne bomo le orodje v rokah drugih, in da naše delo ne bo le sredstvo v dosegu strankarskih namenov, temveč ima, odstranjeno od njih, služiti le povzdigi kulture naroda.

A tudi v drugem oziru ni izraba našega dela ekonomična in t. j. pri samoizbrazbi.

Koliko energije leži v tem oziru zakopane v naših društvih: koliko neizrabljenih dobrih idej in načrtov, ki so zahtevali obilico dragih časa: koliko energije, dobrih razprav in načrtov leži zakopanih v našem strokovnem časopisu — čisto zlati zakladi, ki bi jim z druzo obliko lahko dali trajno vrednost, v korist naroda — vse to je bilo le enkrat izrabljeno, potem pa pozabljeno, in zopet se znova pojavljajoče in zopet pozabljeno...

Vrvenje brez konca in kraja...

Slaba ekonomija naših delovnih sil in našega dela...

Koliko dobrih stanovskih in strokovnih razprav je čul le del učiteljstva, drugim so pa ostale tuje, potem pa so romale doma med prah ali v ogenj: naslednje stanovske generacije so pa sestavljale — zopet isto. Ali ni to očitna potrat naša energije in samoizbrazbe?

Spoznanje je prvi korak k poboljšanju!

Koliko dobrih razprav in idej je obležalo pokopanih v našem strokovnem časopisu! Ali bi se ne dale spraviti v več celot in bi jih podali poznejšim generacijam, da jih realizujejo, če jih nismo mogli realizovati sami.

V časopisu ostanejo pozabljene — ker le redko išče kdo v starih letnikih po njih — dokler jih kdo zopet ne prinese, kot »popolnoma nove«.

Dvoje smeri naj nam rodi spoznanje slabega gospodarstva z našim delom:

Osamosvojitve pri narodno-prosvetnem delu zahteva uveljavljanja šole kot širšega narodno-prosvetnega faktora, in vršenje narodno-prosvetnega dela naj se izvaja le potom šole, potem šolske mladine in potem šolodrasle mladine: ustanavljanje šolskih odrov in prirejanje predstav s to mladino v korist novih prosvetnih naprav: ustanavljanje pevskih zborov, šolskih orkestrov itd. s to mladino: navaianje šolske mladine k uporabljanju šolske knjižnice in pozneje šolodrasle mladine k uporabljanju šolske ljudske knjižnice, ki jo je ustanoviti v to svrhu: prirejanje zanimivih poučnih ljudskih predavanj v šoli za šolodraslo mladino in pozneje za starše itd., itd.

Ekonomično postopanje pri samoizbrazbi zahteva: da se vse razprave in predavanja pri naših društvenih zborovanjih, ki imajo trajnejšo vrednost, zberejo v celote, in enako tudi vse važnejše razprave v naših strokovnih časopisih, in se jih izda v cenih priročnih brošurah kot posamezne zvezke naše stalne stanovske in strokovne knjižnice. V tej obliki bodo služile za samoizbrazbo vsem in tudi našemu stanovskemu naraščanju, da ne bo tratil energije z že obdelanimi vprašanji ter ne bo stal neorientiran k vprašanjem, ki smo jih že obširno obdelali in napram katerim smo zavzeli že jasno in vsestransko utemeljeno stališče.

dino! — Imel pa je zato tudi mnogo težav in bridkosti. Pristava je kraj, kjer se je ljudstvo zastrupljalo po zloglasnem »Štajerču«. Tov. Zopf je mnogo pretrpel radi tega. Tožili so ga viš. šol. oblasti, da ne poučuje dovolj nemščine, najraje bi bili imeli, da bi bil vsaj na višji stopnji nemški učni jezik. Po mojem mnenju se je samo tov. Zopfu zahvaliti, da ni dobila Pristava sploh nemške šole. Po prevratu je bilo ljudstvo zopet na novo ogorčeno, ker se ni več poučevalo blažene nemščine, pač je tov. Zopf navduševal za ujedinitenje itd.

Prva leta je bila na tej šoli služba posebnoma naporna. Vsolani so bili otroci iz št. emskega š. okoliša. Ker pa so bile takrat pri Sv. Emi zelo slabe šol. razmere, so bili v Pristavo došli otroci pravi revčki. Skoro 14 letni že, še niso znali čitati. Z vsó vnemo sta se poprijela dela in orala to ledino pok. tovariš in njegova soproga. Ga. Zopfova mi je včasih pravila, kakš velikani so bili v 1. razredu. Potne kaplje so se 14 letnim in tudi že več stanim, prikazale na četu, ko so sestavljali črke. Na višji stopnji, kjer je poučeval po-

Nova vprašanja bi bilo potreba pa vsestransko obdelati s pomočjo javnih anket, ki bi nudile vsemu stanovskemu krogu priliko sodelovanja: tako obdelana vprašanja bi tvorila pravo javno mnenje in stališče učiteljstva k posameznim vprašanjem in izdana v brošurah bi tvorila naš jasen — program. —k.

Ovire povoljnih učnih in vzgojnih uspehov v šoli.

(Poročal na okr. učiteljski konferenci v Ljubljani dne 24. junija 1922. Fran Skulj.)

Prav izdatne in uvaževanja vredne ovire pouku in vzgoji je prinesla poleg omenjenih, še mnoge druge vojna doba. Slaba in težavna prehrana ljudstva je zapustila težke posledice na telesnem razvoju mladine. Nisem zdravnik, toda smelo trdim, da niso mogle matere, poleg morečih skrbi, raznih težav in nadlog ter poleg tega še pri pomanjkljivi in skoraj neužitni hrani roditi zdravih otrok. In ti otroci, ki so uživali pomanjkanje najprijetnejše hrane — mleka in kruha — se gotovo niso mogli razviti tako telesno, kakor tudi duševno, kakor sicer v dobri miru in blagostanju. Da so veliko trpeli zlasti oni organi, katerih se poslužuje duša, mi mora vsakdo pritrditi. Normalno razviti niso ti otroci, zato tudi ni mogoč normalen napredek v vzgoji in pouku. Te ovire more odstraniti le čas in dobri socialni odnosi ljudskih mas; zato je nujna potreba zboljšanje gospodarskega položaja v obče v državi.

Osnovni šoli odrasla mladina je uživala v vojni dobi le malo pouka. Saj je vsem znano, kako se je pouk vršil. Mlajši učitelji so stali s puško na fronti, starejši v fronti doma. En učitelj po dva, celo po tri razrede pri minimum teden-skih ur, kaj naj doseže! Sestrada, v tugi in skrbeh, bednež med bednimi, kaj naj stori? Tako je bilo po mestih, tako po deželi. Mnogo so se prizadevale gg. učiteljice, toda težko je brez krepke moške roke zlasti na deželi. Mladina je bila izročena več ali manj ulici, saj tudi ni bilo drugače mogoče, ker je to zahteval življenjski obstoj družin. Ta mladina ni uživala vzgoje ne pravega pouka in to ona mladina, o kateri tožijo srednje šole, da je težko z njo kaj početi. — Očitek je padel radi te mladine ljudskemu šolstvu v

koini ni bilo nič bolje. V sled napora se mu je pojavila zahrbitna bolezen v sapniku, ki ga je mučila dolgo vrsto let. Vsa preprič. vsaka vremenska izprememba, mu je povzročila težkoče. Leta 1903. je bila šola razširjena v trirazrednico. Delo je postalo lažje, a bolezen ga ni zapustila. Razna razburjenja med vojsko so mu slabela srce in živce tako, da je začel misliti na pokoj. Ali, ko smo dobili našo ljubo Jugoslavijo, se je navdušeno z novo vne-mo poprijel tako prijetno novega dela — samo, žal, moči so pešale. Neštetokrat je vzdihoval: »Ne gre več. Jaz pa bi sedaj še tako rad delal.«

Upokojen je bil oktobra lanskega leta. Preselil se je v Spodnjo Hudinjo pri Četju, kjer je imel lično hišico, a kruta bolezen se je razvijala tihlo dalje in 4. julija ji je podlegel. Zapustil je svojo zvesto soprodnico, s katero sta v najlepši harmoniji delovala toliko let in mu ni bilo dano, da bi bil z njo užival vsaj še nekaj let mir in pokoj.

Bodi mu lahka jugoslovanska zemlja, ki jo je tako iskreno ljubil!

M. Goričan.

obraz. Pa ni bila to prava, niti premišljena beseda; ta greh je padel na učiteljstvo osnovnih šol ali iz lahkomišljene neorientacije razmer, ali pa zato, ker je osnovno šolstvo tisto jagnje, ki nosi pregrehe vsega sveta. — Pravično je in lepo, da se je te mladine usmiliła srednja šola, ter jo sprejela, toda pozabiti se ne sme: Poleg didaktike, vzemite v roke tudi pedagogiko; oboje je tudi srednjim šolam zlasti sedaj aktualna potreba, da se reši človeštvu tudi ta del naraščaja. — Trud sicer, toda zato smo vzgojitelji tu.

Lupus in fabula. Pri naštevaniu ovir ne smem pozabiti nesrečne stanov-ske bede. Do polovice šoloobiskujoče mladine biva v človeku nevrednih stanovanjih. Kako naj sirotek napreduje, ko nima, kam bi glavico nagnil, kaj li še kam bi sedel, se učil, ali kje bi spisal nalogo! Nikjer ni mirnega kotička, okrog njega ropot, jok, krik, vpitje, kreganje. Pomanjkanje zraka, svetlobe in gorkote gotovo ne more dobro vplivati na učečo se mladino. Poleg tega so taka stanovanja večinoma vlažna in samoobsebi umljivo okužena z raznovrstnimi bacili. Tu so stalna gnezda bolelosto mladine. Da so taka stanovanja pogostokrat ognjišča moralne propalosti, mi ni treba povdarjati. — Pri takih razmerah bo težko zaznamovati napredek v vzgoji in pouku kljub podesetoreni pridnosti vzgojiteljev. Tu velja samo eno geslo: »Rešite socialno vprašanje stanovanj malega in srednjega stanu!«

Umevno je samoobsebi, da je bila od prevrata do sedaj stalna ovira zlasti pouku, pomanjkanje in draginja, samoučil obče. Stare učne knjige so do malega nerabne, novih ni dobila mladina še v roke. Mnogo je trpel pouk ravno radi tega na srednji in višji stopnji osnovnih šol. Uvedba zvezkov za posamezne kategorije potrebuje smotrenega didaktično metodičnega načrta. — Vojna furija je uničila po mnogih krajih šolske knjižnice in učila. V sedanjih časih je nabava tega zeli otežkočena in vendar zavisi mnogo napredka v pouku in vzgoji od učil in šolskih knjižnic. Pozabiti ne smem, da ovira uspešen pouk zlasti pomanjkljiva oskrba samoučil pri revni deci. V tem slučaju bodo mogli lokalni faktorji po potrebi primerno globoko seči v občinsko blagajno. Tu ne pomagajo nikaki izgovori. V tem oziru prednačijo ljubljanski vse one kmetske občine vsaj za sto let naprej, ki dajejo svoji šolski mladini popolnoma vse šolski material brezplačno.

Nerazdeljen dopoldanski pouk je velika in važna pridobitev zlasti na didaktičnem, zdravstvenem, ter socialnem polju. Pregovor: Rana ura, zlata ura, je vsikdar uvaževanja vreden. Le obžalovati moram, da niso vsi razredi deležni te dobrote. Ljubljansko šolstvo trpi na pomanjkanju šolskih poslopij. V tem primeru prekaša našo prestolico mnogo gorskih občin. Dolga leta ni bilo v tej zadevi pravega umevanja pri merodajnih krogih. Zalostno je dejstvo, da se tlači kar pet šol v enem poslopju, ki ni zidano za šolo. — V teh lokalih bi niti privatna stanovanja ne nudila bog zna kakih ugodnosti. — Tudi na drugih šolah ni vse v redu. V sled prevelikega števila otrok mora mnogo razredov pohajati menjajoč k popoldanskemu pouku. V napredku je to vsekakor velika ovira in nedostatek. Ljubljana potrebuje danes najmanj še tri poslopja za ljudsko šolstvo in eno ali dve za meščansko šolstvo, če hočemo poslopja namenjena vzgoji in pouku in deloma odpomoči sedanjim nedostatom.

LISTEK.

† Franc Zopf

6. julija t. l. smo pokopali k večnemu počitku upokojenega nadučitelja g. Franca Zopfa. Roj. je bil 24. januarja 1865. v Šmarju pri Jelšah, maturiral v Mariboru l. 1884. Služboval je od 1884—1897 na okoliški šoli v Ptuj, kjer si je tudi izbral l. 1894. tovarišico M. Micheličevno za družico v življenju. V jeseni 1897. je postal vodja na novo otvorenih dvorazrednici v Pristavi in tu je neumorno deloval do upokojitve 1921.

Bil je pravi učitelj v vsakem oziru. Ljubil je naš stan iskreno. Med tovariši se je počutil najboljše. Šola mu je bila vse. Z učenci je bil ljubezniv; vestno se je pripravljal na vsako učno uro. Še potem, ko je že imel prakse dovolj. Kako so pa tudi znali njegovi učenci! Pred vojno je razdelil vsako leto 14 letnim učencem mnogo sadnih dreves.

Bil je iskren domoljub. Kako se je veselil prevrata, kako navduševal mla-

Vem, da bo moj projekt vzbudil vročo kri, toda pomisliti moramo, da bi bila ta številka šolskih poslopij ostane majhna, neznatno poleg števila vseh onih javnih lokalov, ki so dostikrat nadse luksurično opravljena in niso namenjeni prosveti, temveč čaščenju alkohola in njegovih bahantini. Mesto raste, prebivalstvo se množi, v sedanjih šolskih prostorih nastaja gnječa do zadušitve. Od kod napredek?

Druge zelo važne ovire so pedagoško didaktičnega značaja in sicer v šolski upravi, v učiteljstvu in mladini. Oglejmo si jih! Med vojno je zavladal v šolstvu pravi anarhizem. Vse vojke so odnehale. Učiteljstvo se je menialo po mestih, kakor bi ga burja raznašala. Par mesecev tu, par tam, kaj je to zalego! Po končani vojni nove selitve križem domovine in ni prišlo do prave stalnosti. Tudi Ljubljana je v tem oziru silno trpela in še danes ni stvar zdravo urejena. Največja napaka se mi zdi to, da ima ljubljansko šolstvo vse preveč provizoričnih in suplentskih mest. K uspešnem in solidnemu delu pri vsaki stvari pripomore največ stalnost in zadovoljnost delavca. Neizmerne važnosti je to zlasti pri vzgoji in pouku. Učiteljevo delo je največja umetnost, ker oblikuje človeško dušo. Kip, nad katerim poskušajo trije ali več umetnikov svojo umetnost, se bo končal v spako, ker ni mogoče, da bi imeli vsi umetniki enak nazor, enako tehniko pri ustvarjanju sili. Ali naj dva ali celo več učiteljev pri enem in istem učencu poizkušajo svoje pedagoške, didaktične znanje? Vsak ima svoja pota, svoje posebnosti. Komponente vzgojnih sil in učnih metod so nestalne, odkod naj pride stalen cilj določen rezultat! Otrok ostane v rokah več učiteljev nekaj poizkusni objekt, ki plača poizkuse z zaostlostjo v vzgoji in pouku. Vzgoja zahteva popolnega poznanja otroške individualnosti po vzgojitelju, da more doseči stavljen si cilje. Konstanten vpliv vzgojitelja na učenca je pogoj napredku. Pri pouku uporablja po sistematično urejenem načrtu one metode, ki mu vsled izkustev donajajo najboljše uspehe. Ali je možno, da se more pogosto menjajoče se učiteljstvo omenjenih principov dobre vzgoje in uspešnega pouka posluževati? Rečem ne, in še enkrat ne. Neprecenljive važnosti je dalje tudi, da spozna učenec svojega učitelja, da spozna v njem vse one vrline, ki vnamejo v nežnem srcu ljubezen do svojega vzgojitelja. Zaupanje in medsebojna ljubezen je ona tajna sila otroške duše, ki ga priveže na svojega vzgojitelja s tako močjo in s tolikim utišom v duši, da ne pozabi do smrti svojega učitelja. Ta ljubezen vse odpušča in zapusti le sled hvalenosti in udanosti. — Šolske uprave dolžnost je skrbeti, da se učiteljstvo kar možno stabilizira. V posameznih zavodih pa naj spremlja isti učitelj(ica) svoje učence od najnižjega do najvišjega razreda. — Gojite in pospešujte mladinsko ljubezen do učiteljstva!

Najtežja pregreha, ki se očita danes šoli je ona na didaktičnem polju. Po zrušitvi stare Avstrije je odpadla po večini naših šol nemščina, ki je zavzemala 3 do 5 tedenskih ur. Te ure je dobil materni jezik srbohrvaščina in realije. Naravno bi bilo pričakovati zdatnega napredovanja na didaktičnem polju, toda ni ga v isti meri, kakor bi bilo želeli. Kaj je temu vzrok? Velik del tiči v spredaj rečenih ovirah, še večji vzrok nezadostnega napredovanja moramo iskati v sedanjih učnih načrtih, ki so potrebni temeljite revizije, zlasti glede jezika in realij. Da je bil jezik za časa Avstrije zapostavljen, je samo obsebi umljivo; danes pa, ko smo prosti varuštva tlačanov, mora prodreti spoznanje tudi v nas, da je jezikovni pouk materinščine na osnovnih šolah baza vsega našega umstvenega delovanja, vzgoje srca in duševnega poleta. — Nekaj hrib pa tiči tudi v učiteljstvu samem: Vojna in povojna doba z vsemi svojimi posledicami je oslabil v mnogih slučajih tudi med učiteljstvom ono tankovestnost, in zavest v izpolnjevanju svojih dolžnosti. Ne rečem, da se ne dela, da ni pridnosti, toda resnica je, da se je v mnogih slučajih pojavila neka lahкота, ki ne dopušča pri delu one intenzivne poglobitve, ki jo zahteva ravno delo vzgoje in pouka. Tudi tukaj hočem biti objektivni in krivice nikomur! Vse razdirajoča in uničujoča vojna furija ni šla brez posledic tudi mimo učiteljstva. Vojni napori in vse grozote vojne so mogočno vplivale na voljo in energijo, na idealni nazor učiteljstva. Borba za eksistenco, slabo gnotno stanje, skrbi in težave so zapustile onim v zaledju mnogo odprtih ran, ki jih bo le čas zacelil. Ali naj učiteljstvo, v takem položaju doseže iste uspehe, kakor pred vojno? Na dlani leži, da ni mogoče in treba bo časa, blagohotnega po-

trpljenja. Razveseljivo dejstvo je to, da se v tej smeri že vse zboljšuje in ni več daleč čas, ko bo stalo učiteljstvo izmed vseh slojev popolnoma sveže v prvih vrstah in boju za kulturni pokret našega naroda.

»Kdor ne napreduje, nazaduje.« — velja za vse učiteljstvo, posebno pa za mlajše in zlasti one iz kurzov hitrega samovara. Mlad učitelj brez dobrega teoretičnega znanja in idealnega poleta ni dovoljen za razširjenje svoje strokovne vede, — pogreza se v materialistična naziranja, izgubi idealna stremjenja in postane sčasoma prej škodljiv, kakor koristen član v vrstah prosvetnih delavcev. Prav velika ovira v našem poklicu so zlasti oni vzgojitelji, ki so postali v sili prve potrebe brez pedagoških študij pomožni učitelji. Težko jim je vzeti kruh, toda treba bo vsekakor nekaj storiti, da se izčistijo naše vrste v korist vzgoji, ter ugledu učiteljskega stanu.

Veliko grehov predvojne dobe se vlačijo še danes po didaktičnem polju. Suženstvo in tlačanstvo predvojne dobe tiči še mnogim v mozgu in kosteh: strah pred oblastjo, ozkosrčnost, okostenost metod, didaktika brez poleta povzroča mnogo ovir in napak. Opozorjam tu le na slavne formalne stopnje in formulirane stavke. — Formalne stopnje so znaten stveni odstavek logike — neobhodna potreba je, da jih učitelj pozna, nikoli pa ne smejo biti učitelju trapilo na didaktičnem polju. Formulirani stavki v absurdnem izvajanju postanejo smešni didaktični izrodek, ki je oče otopenosti mišljenja. Formulirani stavki, kakor so se zahtevali, so dovedli pouk do šablone in do degradirani deco na stališče opic. — In vendar imajo formulirani stavki v jezikovnem oziru velik pomen, od njih je zavisen pravilen govor lepo izražene, poglobitve misli. Bistvo formalnih stopinj bodi učitelju vzor logičnega postopka na didaktičnem polju — formulirani stavki le primera, kako najvaja mladino izraževati misli. Oboje pa naj služi učitelju pri pouku za poglobitev otroškega mišljenja. Zdi se mi, da je na didaktičnem polju velika ovira tudi to, da se učiteljstvo premalo briga za poglobitev učne snovi ter za temeljito razmišljanje, ki je podlaga trajni osvojitvi učne snovi in splošnemu napredku. Ne rečem, da se učiteljstvo ne potrudi, mnogo morebiti celo po nepotrebnem preveč, toda ponajvečkrat se ne seže v globokost: tako delo je duševno pleskanje, navidez lepo, dobro, a po vsebini in globočini — bog se usmili. — Mnogo jih je, ki delajo po učni morali in izkušnjah predvojne dobe — ne za mladino, ne za življenje, temveč za nadzornika. Nadzornik, ime, ob katerim je mnogim zadrževalo po mozgu — ne sme biti več učiteljstvu strašilo, kakor v predvojni dobi. Imamo nadzornike, ki niso valpeti tiranov, to so jugoslovanski nadzorniki, katerim mora biti skrb za dobro šolstvo in dobrobit učiteljsva »suprema lex«. Ne slepimo več drug drugega, resnici je reba pogledati v obraz. Proč s tistimi paradnimi izdelki, proč z vso šaro, ki bi utegnili olepšati in v boljši luči pokazati to, kar smo dosegli s pridnim in vestnim delom! V spoznanju resničnega položaja na didaktičnem polju bomo mogli najti boljša pota in metode za pouk. — In slednjč, ko govorim o novi taktiki in novih metodah, pripomnim takoj, da nikakor ne mislim v tem primeru na ono eksperimentalno didaktiko, ki se je odlikovala v stari Avstriji po svoji opičji glorioli. Danes dobro — jutri zavrženo. Mnogo se je reformiralo, mnogo preizkušalo in mnogo zavrglo, ker se je brez premisleka uvedlo. V 30 letih mojega službovanja sem doživel brezštevila poizkusov, od katerih je le majhen procent obveljal. Tudi to je ovira v napredovanju. Uvedbe novih metod in novih potov morajo bazirati na trdni podlagi — le tedaj bodo blagodejni pospešek na polju didaktike.

(Dalje prihodnjič.)

Iz Jugoslavije.

— **Državni izpit na konservatoriju v Ljubliani** so napravili sledeči tovariši(ce): Emil Adamič in Ado Gröbminger, oba z odlično, nadalje Ervina Ropasova, Frida Spetzlerjeva in Minka Zacherlova. Vrlim našim tovarišem in tovarišicam iskreno čestitamo!

— **Imenovanje.** V zadnji seji viš. šol. sveta sta bila imenovana tudi Julij Sevnik, učitelj v Dramljah in učiteljica Adela Železnikova oba na Vranskem.

— **Tovariši (ce) — maturanti (nje) ljubljanskega učiteljskega iz 1. 1902** se opozarjajo na poziv v Učit. tovarišu z dne 22. junija t. l. glede sestanka o priliki praznovanja naše dvajsetletnice. Prosim, da izreče vsak, kdor izmed tovarišev-sošolcev tega, še ni storil, svoje mnenje z ozirom

na kraj čas in udeležbo: kajti določeni dan t. j. 11. avgust je pred durmi. Prijave in predlogi naj se vpošlejo na tov. Gruma Ljubljana — Zalokarjeva ul. 13. Na svidenje! Zdravo!

— **Študentske učiteljice.** »Jugoslavija« poroča: Začetkom prihodnjega šolskega leta pošlje ministrstvo za prosveto 16 učiteljic na Čehoslovaško, ki naj tam nadaljujejo svoje nauke. Pravico do natečaja za to nadaljevanje študij imajo vse stalne učiteljice, ki so položile praktični izpit in ki ne služujejo več kot deset let. Prijavit se morajo najkasneje do 15. avgusta.

— **Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru.** (Od 8.—17. septembra.) Dovolj razstavnih predmetov. V svrhu pravočasne opreme razstavnih prostorov je nujno potrebno, da se dostavijo razstavnih predmeti (izvzemši vrtnarstvo) najkasneje do 3. septembra na razstavni prostor. Posebej pa še opozarjamo vse razstavljenice, da pozneje došli predmeti ne pridejo več v poštev za ocenitev nagrad in diplom. Zato prosimo vse obrtnike v tem pogledu posebne točnosti. Za prenočevanje tujcev bo skrbel stanovalniški odsek razstavnega odbora, ki je te dni začel poslovati. V vseh stanovalniških zadevah se je obračati izključno na ta odsek, da se na ta način prepreči odiranje tujcev in ohrani mesto na dobrem glasu. Pri naročilih je natančno navesti dobo, za katero se želi stanovanje, ter število sob oziroma postelj. Za časa razstave bo vršil stanovalniški odsek permanentno službo na kolodvoru in v svoji pisarni Aleksandrova cesta 22. Delo na razstavnem prostoru se je te dni pričelo in lepo napreduje. Pričela se je zgradba paviljonov za vrtnarski oddelek in za vinsko razstavo. Ograja v Prešernovi in Razlagovi ulici z velikimi reklamnimi ploščami bo te dni izgotovljena. Vsa pojasnila glede razstave daje pisarna razstavnega odbora na Aleksandrovi cesti št. 22. kamor se je obračati bodisi pismeno ali ustmeno.

Vestnik meščanskih šol.

— **Kongres učiteljstva meščanskih šol v Zagrebu.** V dneh 5., 6. in 7. julija t. l. so se zbrali naši tovariši iz vseh pokrajin države, da bi se spoznali, utrdili medsebojne vezi in prvokrat združeno manifestirali za svoje pravice in za razvoj meščanske šole. Vsa zborovanja so potekla v slogu, mirno in samozavestno. Na predzborovanju dne 5. julija je bil določen dnevni red za glavno zborovanje, ki se je pričelo dne 6. julija točno ob 9. uri. Udeležba je bila nepričakovano velika, celotno do 250 delegatov in delegatij, med njimi 50 iz Slovenije. Kongres je otvoril najstarejši društveni predsednik Mita Dordević iz Novega Sada, ki je po iskrenem pozdravu predlagal izvolitev Josipa Kovačevića predsednikom kongresa. Nato se je razvijalo delo po načrtu, ki je bil določen v predzborovanju. Mita Dordević je razpravljal o potrebi čim ožje organizacije. Zborovalci so sprejeli njegove resolucije o ustanovitvi in organizaciji »Saveza« vseh društev soglasno, zakaj edini nasprotnik, ki je hotel govoriti v ime vseh pokrajin, pa ni imel od nikoder pooblastila, je pobežnil s svojim drugim ob navdušenem ploskanju ostalih složnih tovarišev in tovarišic. Prav je pripomnil predsednik, da taka manjšina ni manjšina ampak — ničla. Na drugi točki dnevnega reda je bila razprava o resolucijah, ki zahtevajo takojšnje sprejetje zakona o meščanskih šolah, ureditev našega položaja in ureditev raznih perečih vprašanj, ki se tičejo meščanske šole, nje učiteljev in učencev. S požrtvovalno pridnostjo je zbral poročevalec Kovačević ogromno gradivo in ustvaril niz resolucij, ki so jih sprejeli zborovalci vse do poslednje. Nato je sledila razprava o načrtu zakona za meščanske šole in o enotnem učnem načrtu za vso državo. Poročevalec Aleksander Nadjuvinski je predlagal resolucijo, da naj se za vso državo uvede učni načrt, ki bo omogočal posameznim pokrajinam prosto gibanje in razmah po lastnih potrebah. Tudi v tem vprašanju so bila mnenja zborovalcev enotna. Ker je v tem potekel čas in je bilo treba glavno delo kongresa opraviti v zaokroženem, nepretrganem zborovanju, je zadnji poročevalec Drag. Humeček znatno okrajšal svoj referat o listu, ki bi služil interesom meščanske šole in nje učiteljstva. Očrtal je gospodarsko stran lista in navedel pogoje za njega ustanovitev in obstoj. Zborovalci, ki so izvečine vztrajali pri zborovanju vse do konca, so enodušno pozdravili izdajo skupnega glasila. Na predlog predsednika je bil sestavljen odbor, ki bo ukrenil vse potrebno za izdajo lista. V tem odboru je med

drugim tudi profesor pedagog. vis. šole v Zagrebu dr. Jure Turčić, ki je bil vse do konca na našem zboru. Tako je potekel kongres ob živem zanimanju in sodelovanju navzočih. Debate so bile sicer tuintam ostre a vseskozi dostojne. Parlamentarni značaj zborovanja je ostal vse do konca neizpremenjen. Kdor pozna kongrese in zborovanja v Zagrebu in sploh doli na jugu, ta ve, kolike vrednosti je to za našo stvar. Popoldne in še pozno v noč so imeli opravila zapisničarji. Ostali zborovalci so se v posameznih skupinah razšli po Zagrebu, da si ogledajo njega znamenitosti, ki jih ni malo. Meni je ostala v živem spominu deška meščanska šola v Kaptolu, ne radi razstave risb — v tem pogledu smo nekoliko dalje — ampak radi krasne šolske delavnice in razstave deških ročnih del. Do 8. ure zvečer smo se sešli na vrtu Kola, kjer so nas zagrebški tovariši ljubeznivo pogostili. Drugega dne, v petek 7. julija so nekateri tovariši nadaljevali ogledovanje Zagreba, v učiteljsku je pa vse do 2. ure pop. zboroval glavni odbor Saveza in odsek za izdajo stanovskega lista. Večina zborovalcev se je popoldne razšla. Dvajsetorica tovarišev in tovarišic iz Vojvodine pa je krenila v Slovenijo, kjer so si ogledali prihodnjega dne Ljubljano, predvsem Učit. tiskarno, muzej, Tivoli, razgled z Grada in še marsikaj. Naše društvo je pripravilo ljubeznivim tovarišem in tovarišicam skupen obed. Ob tej priliki jih je v toplih besedah pozdravil tovariš Luka Jelenc, odgovoril mu je pa naš »očka« Mita Dordević. Popoldne so se odpravili vojvodinski tovariši na Jesenice. Njih navdušenje za našo »lepo Slovenijo«, vzorno obdelana polja in sinje gore je bilo nepopisno. Na Jesenicah je bilo še toliko časa, da smo ogledali krasno razstavo v tamošnji meščanski šoli, nato nas je tovariš Magerl razvrstil po stanovanjih. Pri večerji smo si še povedali mnogo lepega in tudi zapeli smo po stari jugoslovanski navadi. Drugo jutro pa skozi Vintgar na Bled! Ej, lep je bil ta dan za nas vse, le žal, da je bil le zadnji. Že na Bledu smo se deloma razšli. Zadnje slovo od kongresa in od Vojvodincev je bilo pozno ponoči v Ljubljani, kjer sem moral »očki« Miti trdno obljubiti, da pridejo slovenski tovariši in tovarišice ob priliki kongresa v Vojvodino, kjer sicer ni naših planin, so pa prav taka srca jugoslovanska. Pripravimo se, zakaj časa imam dovolj. Prihodnji kogres je v Ljubljani, potem pa mogoče v Novem Sadu.

Vestnik učit. ženskih roč. del. in gospodinjstva.

»ŽENSKA ROČNA DELA IN UČITELJICE«.

(Piše: R. S.)

(Dalje.)

V ljudski, meščanski šoli, ter na učiteljskih smo se učile učenke mnogo raznovrstnih vezenin. Pričele smo v 3. š. l. z vezenjem v križcih. Temu je sledilo Hardang in Holbein-vezenje, filet, gobelin, tapeserija. Belo vezenje se je zelo natančno gojilo in seznanili so nas s premmogimi metodami tega dela v platnu, batistu. Izdelovale smo čipke na tulu, pointe-lace čipke, beneške vezene itd. Tudi šarenovezenja na suknu, svili, usnju in baržunu, relief in gladko z vsemi mogočimi ubodi in okraski smo se lotile. Pri zlatovezenju smo imele priliko učiti se vseh starih tehnik tega vezenja. Nazadnje sem izdelala malo sliko v agopituri no nekem pastelu. Dosti dela in vendar nam je bilo veselje poleg študiranja. Domačega dela, vezenja mojega naroda, tega pa ni nihče nikdar omenil.

Da uči osnovna šola po deželi te razne metode in tehnike vezenja je nemogoče, a da seznanji učenke z metodo, ubodi in tehniko domačega narodnega vezenja, je njena dolžnost.

Tuici so spoznali lepo našo domačo industrijo krasoto motivov na narodnih nošah in umetniških izdelkih. Knjiga: **Lai. Ornamente südslavischer Haus- und Kunstindustrie**, izdana v Zagrebu 1878—83 v 20 zvezkih je vzbudila zanimanje in občudovanje v inozemstvu.

A na naših osnovnih šolah po deželi se je začelo le v najnovejši dobi tu pa tam izdelovati kako vezenje v narodnem slogu in duhu. Vendar začetek je storjen in to je važno. Z zbiranjem narodnih motivov nas podpira lepa Sič-ova knjiga. Z izdelovanjem narodnih vezenin se pečajo obrtni šole, zasebne šole ž. r. d., ter zadruge. Ko se bo v tem delu združilo ženstvo cele države, bomo šele spoznali, koliko lepega, koliko umetnosti živi v našem narodu.

Vendar mora osnovna šola precizirati delo, katero ji nalaga narodna umetnost.